

שלא שודות נעשות בבית הפרס, והן אותה שדה שאבד בה קבר, ומלבדה עד שתי מעונות, מעוננה הוא שעה שהמחരישה חורשת בפעם אחת, וכפה הוא מלא מעוננה, מאה אמתה. (בדרכני) [פרקנן]

במסכת אהלות (פי"מיא), החושש את הקבר עושה את סביבות הקבר לבית הפלר, עד מרחק של מלא מעוננה שהוא מאה אמתה, והוא הרין לשודה שאבד בה קבר, שם דרך בני הבקעה להרוש את שדרותיהם ממזוח למערב, נעשות השדות שסבירות ומוגערת לשדה שאבד בה הקבר בבית הפרס. שכן יש לחושש שמא נמצוא הקבר בקעה המזרחי של השדה וגדרה המחרישה את עצמות המת עד מאה אמה לתוך השדה שבמזרחה, וכמו כן יש לחושש שמא נמצוא הקבר בקעה המערבי של השדה ונגררו העצמות עד מאה אמות לתוך השדה שבמזרחה. ואם דרך בני הבקעה להרוש את שדרותיהם מצפון לדרום, נעשות מעums והשדות שמעפונה ומזרומו העצמות נעות השדה שאבד בה הקבר לבית הפרס. נמצא שיש שדות נעות לבית הפלר, השדה האמצעית שאבד בה הקבר כולה ואפלו היא יותר ממאה אמה, שהרי אין ידוע הימן הקבר, ומלבדה עוד שתי שדרות של מאה אמה כל אחת, או במזרחה ובמערבה או בעפונה ובדרוםיה.

שנינו במשנה: **ואין הרומה אחר הרומה בו.** מפרשת הגמרא מהניתין מני – בשיטת מי שניה משנתנו בשיטת רבי עקיבא היא. דתנן במסכת תרומות (פ"ג מיא), **השותפני שתרמו** שניהם מפרות השותפות זה אחד זה, רבי אילעור אומר, תרומות שניהם תרומה, שהרי לשניהם יש חלק בפריות, חיצם מהם שתרם כל אחד מהם חלה על חלקו. רבי עקיבא אומר, אין תרומות **שניהם תרומה**, לא תרומות הראשון ללא תרומות השני. שכן מאחר שחור השני ותרם, גילה את דעתו שאינו מתרצה בתרומות הראשון, וכן תרומות השני היתה שלא לדעת הראשון, שהרי תרם כל העמלים. ותקבאים אומרים, אם תרם הראשון בנגד כל הפירות בשיעור שקבעו חכמים לתרומה, שהוא אחד מחמשים לעין בינויו, אין תרומות **תשני תרומה**, שכן מאחר שתרmons הראשון הצלבו מסתבר שהסכים לתרומות הראשון, וכבר נתנו הפירות. ואולם אם לא תרם הראשון בשיעור אין הראשון והראשון השני על חלקו רק כשיעור עין רעה שהוא אחד משישים, **תרומת השני על חלקו**.

תרומה, שכן באופן הمستבר שלא הסכים לתרומות הראשון, ומדבר משנתנו 'אין תרומה אחר תרומה' משמע, שבשם אופן אין תרומות השני תרומה, בין אם תרם הראשון בשיעור עין יפה ובין אם תרם בשיעור עין רעה. ולא בשיטת רבי אילעור ותקבאים, אלא בשיטת רבי עקיבא שאינו מחלק בחילוק האמורו.

שנינו במשנה: **ואין תרומה עוזה תרומה כי.** מפרשת הגמרא: מי מטעם, משום דעתך קרא בפרשת תמורה ויקראכו, **יהי הוה** הוא ותמרתו **יהי קדש**, ותמרתו בא למעת שדווקא תמורה הראשון נשעת קדש, ולא תמורה גדרה שדיוקן קרבן.

שנינו במשנה: **ואין הולך עוזה תרומה כי.** מפרשת הגמרא: טעם הדבר הוא משום דעתך קרא בפרשת תמורה, לא שמיינן ריבוי קדש, ולא תמורה גדרה, אלא מניין מחלוקת חילוק האמורו.

הגמרא: טعمו של רבי יהודה הוא משום דעתך קרא **יהי קדש** ו**יהי קדש** בא לרבות את הילל. ולדעת רבנן במשנתנו החולקים על רבי יהודה וסוברים שולד אין עוזה תמורה, לא נכתב **יהי קדש** הרבה וילד תמורה, אלא בא לרבות תמורה שזנג שאף היא חלה בתמורה פוזיד. וכגון שרצה להמיר בהמות קרבן על سور שחור, ובשוגג יצא מפה 'سور לבן וזה היה תחת זו', ואפלו שהקדש סתום אין חל באופן זה, שכן הקדר בטעות איינו הקדר, מכל מקום תמורה חלה אף בטעות.

משנה

המשנה שלפנינו מונה את סוני הקדרים שאינם עושים שימוש תמורה: **העוטות של קדרים, וכן הפחותה, אין עוזן תמורה.** שכן לא

נאמר בפרשת תמורה **אלא בधמה** בלבד, כתובו (שס' זאמ' חמוץ) ימיר בধמה בधמה. ותפוף והשותפני אין עוזן תמורה בקרים, שנאמר **לא ימיר** ולא יתפלנו ולא יטיר בלבד בלשון יחיד, ומכאן שرك ייחיד עוזה תמורה, ואין הצבור והשותפני עוזן תמורה. קדרי בדק הפתה שהוקדשו לצורך בנין בית המקדש או תיקונו ולא לצורך הקרבה למצבה, אין עוזן תמורה, אלא קדרי מזבח בלבד שהם דברים חרואים להקרבה שהוקדשו לצורך הקרבתם על גבי המזבח, שכן נאמר בתמורה 'קרבן', ורק קדרי מזבח קדרים 'קרבן', כאמור בברייתא להלן. רב שמעון מביא טעם אחר לדינים האמורים: אמר רבי שמעון, לאחר שנכתב דין תמורה (שם) בכל הקרבנות, חז' ונשנה שוב דין זה במשמעותה בחמה, שנאמר (שם טז) **על לא ימירנו**, ואם המורה יטירנו ותנייה הוא הוא ותומרתו **יהי קדש**, ותנייה מערש בהרומה בכל פרשת תמורה הוא כל הקרבנות היה, ולטפה יצא להכתב בו דין זה ובפני עצמו. אלא בא הכתב להקרבה לתמורה, ולומר לה, מה פער שהר הוא **קרבן**. ייחיד, שכן אין חייבת במעטה אלא בדימת יחיד ולא בהמה של ציבור או של שותפים, אף תמורה אינה נהגת אלא בקרבנות יחיד, יצאו קרבנות צבור שאין תמורה אינה נהגת אלא בקדשי מזבח. קרבן קדרב על גבי המזבח, אף ממורה אינה נהגת אלא בקדשי מזבח מזבח, יצאו קרבנות – קדרי בדק הפתה שאין תמורה נהגת בהם.

נרא

הברייתא מפרשת מזבח אין תמורה בקדשי בדק הבית: **תנו רבנן**, יכול יחו קדרי בדק הפתה עוזן תמורה, תלמוד לומר בפרשת תמורה (שם טז) **אם בדימתה אשר יטירנו מפהה קרבן לה**, ומכאן ש אין תמורה נהגת אלא בימי שגראן ('קרבן'), והם קדרי מזבח, יצאו קדרי בדק הפתה של לא נראן ('קרבן'). הגמרא מקשה על בריתיא זו מדרבי בריתיא אחרת: וכי קדרי בדק הבית לא נראן ('קרבן'), וחtinyא, נאמר באיסור שחייב קדרים בחוץ שם יחו, ואל פתח אהל מזבח לא הביאו להקריב קרבן לה'. וא' – (מאחרו) שנאמר באיסור זה ('קרבן'), שוטע עני אפילו השותה בדור בחדות שהוקדשו לשם קדרי בדק הפתה יתרחיב ברוח ממשום שגם הם נקראו קרבן, בענין שנאמר בתורות שר העבא למשכן 'נוקרא' את קרבן 'ה' ו'נו', איש אשר מזקא כל קרבן וכו'. תלמוד לומר בדק בשיחות חוץ 'אל פתח אהל מזבח לא היבאנו', דהוא בدل בדבר הباء אל פתח אהל מזבח להקריב על גבי המזבח תיבין עלי'ו משום שחוטוי חוץ, ואולם בدل דבר שאין בא לפתח אהל מזבח להקריב אין קיבין עלי'ו ממשום **שותפני** חוץ, וכך בדימת קדרי בדק הבית אינה ראיה לפתח אהל מזבח, לפי שסתמה בעלת מום היא, שהרי שנינו לעיל (ט) שהמתopsis המתים לבודק הבית עובר בלא תעשה. אלא – ומובואר בדרבי הברייתא שוגם קדרי בדק הבית **אייקרנו** ('קרבן'), ואם כן מניין לנו למלעתם מתמורה. מתרצת הנוגאות: אמר רבי חננייא, לא קשיא, לא בריתיא הדינה באיסור שחוטוי חוץ שניה בשיטת רבי שמעון שבמשנתו, ולא בריתיא הממעיטה קדרי בדק הבית שוגם שאינם 'קרבן' שניה בשיטת רבנן שבמשנתו. לשיטת רב שמעון אף קדרי בדק הבית **אייקר ('קרבן')**, ומוקור מיעוטם מתמורה הוא מזבח הוקדש לתמורה. מתרצת הגמרא: טעם קדרי בדק הבית לא **אייקר את קרבן** ה". מתרצת הגמרא: טעם קדרי בדק הפתה בהם ('נוקרא את קרבן'). מתרצת הגמרא: טעם קרבן 'ה' **אייקר** – קדרי, אבל **לא יטיר** ('קרבן'). ומושם בן התמעטו מתמורה ומאסרו שחוטוי חוץ. שובי מקשה הגמרא: וכי יתכן של שיטת חכמים קדרי בדק הבית לא קדרים 'קרבן', והבתיב בהם ('נוקרא את קרבן'). מתרצת הגמרא: טעם קרבן 'ה' **אייקר** – קדרי, אבל ('קרבן לה') שימושו קרבן סתום בלא שם לואי לא **אייקר**, לפיכך התמעטו מתמורה וחוטוי חוץ. שנאמר ביהם קרבן לה".

הברייתא מביאה מחלוקת תנאים בטעם מה שנכתב דין תמורה במשנה: **תנו רבנן** בבריתיא, אמר רבי שמעון, לא יטיר בדין טוב בין טוב קדרי בדק הפתה לה נארה, והלא בדק נאמר בכל הקרים במשנה 'לא יטירנו' במשער בהמה לא תטוף טוב ברע' וכו'. אלא לפוי הקרים בתמורה לא יטירנו ולא יטיר אותו, פשטע בין שנאמר בשאר קרבנות לא יטירנו ולא יטיר אותו, פשטע בין

המשך ביאור למס' תמורה ליום שלישי עמ' א

5 מעשר בהמה שהוא קרבן יתיר, והוא קרבן הקרב למצוות, והוא
6 רבר שבא בחובב, והוא רבר שאינו בשותפות (שכן בהמת שותפים
7 פטורה ממעשרו), אף כל קרבן יתיר, וקרבן מזבח, ורבר שבא
8 בחובב,

1 קרבן יתיר ובין קרבן צבור, ובין קרבן מזבח ובין קרבן ברכך תפילה,
2 שבכל אלו נהוג דין תמורה. תלמוד לומר במעשר בהמה לא יבקר'
3 וגוי. ואמר רבי שמעון בביאור דרישתו זו, ונתקרי מעשר בבלל כל
4 הקרבנות היה, ולפיה אין להכתב בו שוב דין תמורה, לומר לך, מה

ולבר שאיינו בא בשופטות, דוקא בכל אלו נהגת תמורה, ולא בנסיבות ציבור ובנסיבות בדק הבית ובדבר שאינו בא בחוכמה ובקרבן שותפים.

רבי אופר, לפה יצאת תמורה מעשר מעתה להכתב בפני עצמה, כדי לידון בתמורת שמו ובתרומות גוף. שמצוות מעשר היא להכניס את כל הבמות שנדולו לו לדיר, ולמנותם ביציאתם ולומר על העשידי 'הרוי והמעשר'. ושנינו במסנה בבכורות (ט), שם קרא לחשעי עשרי, ולעישרי קרא תשיעי, ולאחר עשר קדושים ממשום שהוא עשרי במציאות, והתשיעי והאחד קדושים ממשום שהוא עשרי, ושלשם קדושים במסנה בקדושת מעשר. העישרי קדושים ממשום שהוא עשרי במסנה, וקדושה זו קדושה תמורה שמו, ומוקהה ממה עלייהם שם עשרי, וקדושה זו קדושה תמורה שמו, ומוקהה ממה שנאמר במעשר (יקרא ט) 'ובכל מעשר בקר וצאן, וודשו מובל' לרבות תמורה שלו. ומאחר שהתחדש במעשר דין זה שלא מצינו כדוגמתו בשאר קדושים, היה מקום לומר שלא ניתן בו דין תמורה גופי שליליא תמורה של זו נתה זו ונוהגת בכל הקדושים. ועל כן הזכר הכתוב להשמעינו שגם תמורה הגוף נהגת במעשר.

ומעד טעם נכתב שוב דין תמורה גופו במעשר, כדי לומר לך, שהליך דין תמורה גופו מתרמותismo שמו בכמה דינין, ואלו הם: א. התמורת שמו קרייה על גבי המזבח בהוראות שלמים, ואילו תמורת גופו של מעשר אינה קרייה למזבח, אלא רעה עד שיפול בה מום ותיאלך במזבח בגבוליין, ובמיכאים מדרימה קרבן נפל בה מום פודים אותה ונאלכת נגאלת, אלא אם נפל בה מום נאלכת אחר. ואולם תמורה גופו אינה נגאלת, שבמה פולחן, שכן נאמר במעשר (שס מ) והוא ותמורה יהיה קדרש לא גאל. ג. תמורה גופו חלה בין על בהמה תמיימה שהיה בו והתרן בזבוב, ובין על דבר שאין ראו למוחב, בגין בעלת דבר הרואין למוחב, ובין על דבר קרייה למזבח, שהעשורי עצמוני. שכן נאמר בשואהתם ובין לשואה בעל מום, והוא הדין לתמורה גופו. קדוש בין בשואהתם ובין לשואה בעל מום, והוא הדין לתמורה גופו, ואולם תמורה שמו ראי דבר הרואין למוחב בלב, והרי היא בכל הקדושים שאינם חולמים על בעלי מום שקדם מומם להקדשם.

הגמר מקשה על דברי רבי אמריו, וכי משום הרבה רחמנא – שריבתה התורה ריאית ביה במעשר תמורה שמו אינדרועי אינערע דינו לענן תמורה גופו, שימוש קר יוצרך הכתוב לרבותה. מתרעת הגمرا: אין – אכן בגלל שהתחדש בו דין תמורה שמו ציריך הכתוב לרבות בו תמורה גופו, משום דלאי ריבוי וה אמרין מאי דרב רבי ומאי דלא רבי לא רבי – מה שהתרבה בו התרבות, ומה שלא התרבות לו לא התרבות.

שואלה הגمرا: והא מהיכא תייחי – מנין לנו שכבל דבר שהתחדש בו דין מוסיים התמעט משאר הדינים הנהגים בענן זה. משיבה הגمرا: אמר רב הניא בירה דרב היושע, משום דעתה מעשר דבר הבא לדיזון זכרה תחולש שהוא תמורה שמו ציריך הכתוב לרבותו לתמורה גופו, וללא הריבוי היינו אומרים שאין בו אלא חידוש בלב.

הגمرا חוזרת לבאר את דברי רבי שמעון בברייתא: רב נחמן בר יצחק סבר, שדבר שבחזקה הוא קרבן שהתרה מוחיתאת אותו, ודבר שאינו בא בחוכמה הוא קרבן שחייב בו האדם את עצמו בנדרה, בגין אמר 'הרוי בהמה וועלה'. על כן אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרבא והקשה לה, לרבי שמעון דאמר שתמורה נהגת רק בדף הבא בתוכה, וכי רק עולת ובה ריא דעבירה (–שעשה) תמורה, הא (–אבל) עולת נרביה לא' עשויה תמורה.

אמר ליה ריבא, וראי עולת נרביה גמי בין דקבלה עליה עבירה תמורה – מכין שקיבל על עצמו באמירת 'הרוי ו' להביעו למוחב, הרוי היא עשויה תמורה, ולא נרביה (–נצרך) הักษת מעשר אלא למעט מתמורה עוללה הבא מאן תמורה. בגין אש שנדחה מהקربה ונתקה לרעה, שלאחר שנפל בו מום נמכר ומיכאים מדרימי עולה. ומאחר שעולה זו אינה דבר שבחזקה, והרי לא התייחס